

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Overzichtskaart	6
Algemene tips	7
Topwandelingen in de Vogezes	8
GPS-tracks	9
Wandelen in de Vogezes	10
Inlichtingen en adressen	14
Wandelbus Navette des Crêtes	16
Langeafstandswandelpaden in de Vogezes	17
Regionaal natuurpark Vosges du Nord	18
1 Frœnsbourg – Fleckenstein – Wegelnburg	20
2 Schönau – Maimont – Wasigenstein	22
3 Roppeviller – Romeins bas-reliëf – Altschlossfelsen	24
4 Lemberg – Source Saint-Hubert – Rocher des Trois Figures	26
5 Étang de Hanau – Falkenstein – Étang du Erbsenweiher	28
6 Niederbronn – Wasenbourg – Grand Wintersberg	30
7 Erckartwiller – Englishberg – Sparsbach	32
8 Loosthal – Rocher de Johannisthal – Pottaschplatz	34
9 Bouxwiller – Bastberg	36
10 Ernolsheim – Mont Saint-Michel – Stempflœcher	38
Centrale Vogezes	42
11 Étang de Ramsthal – Grotte Saint-Vit – Greifenstein	46
12 Table des Sorcières – Brotschberg – Wuestenberg	48
13 Dabo – Rocher de Dabo – Rosskopf	52
14 Nideck – Schneeberg	54
15 Windsbourg – Rocher de Mutzig – Porte de Pierre	56
16 Schirmeck – Donon – Schirmeck	58
17 Saint-Quirin – Turquestein – Grand Rougimont	62
18 Roche des Druides – Roches du Corbet	64
19 Vexaincourt – Lac de la Maix	66
20 Salm – Chatte Pendue – Chapelle de Bipierre	68
21 Grendelbruch – Heidenkopf	70
22 Ottrott – Mont Sainte-Odile – Source Sainte-Odile	72
23 Couvent Sainte-Odile – Maennelstein – Hagelschloss	74
24 Mont Sainte-Odile – Landsberg – Niedermunster	77
25 Hohwald – Rothlach – Neuntelstein	80

26	Natzwiller – La Serva – Champ du Feu	82
27	Saales – Voyemont – Climont	84
28	Lièpvre – Chalmont – Frankembourg	86
29	Huehnelmuehle – Ortenbourg – Bernstein	88
	Parc naturel régional des Ballons des Vosges	90
30	Saint-Hippolyte – Haut-Kœnigsbourg	92
31	Haut de Ribeauvillé – Rammelfelsen – Rocher des Géants	94
32	Ormont	96
33	Col des Bagenelles – Brézouard, 1229 m	98
34	Trois Épis – Galtz – Hohnack	100
35	Le Bonhomme – Étang du Devin – Tête des Faux	102
36	Lac Blanc – Soultzeren Eck – Gazon du Faing	104
37	Col de la Schlucht – Gazon du Faing – Lac Vert	106
38	Col de la Schlucht – Frankenthal – Le Hohneck, 1363 m	109
39	Steinbruck – Le Hohneck, 1363 m – Schiessrothried	112
40	Lac de Gérardmer – Tête de Mérelle	114
41	Lac des Corbeaux – Roche du Lac	116
42	Lac de Kruth-Wildenstein – Le Grand Ventron, 1204 m	118
43	Murbach – Grand Ballon, 1424 m – Lac du Ballon	121
44	Linthal – Petit Ballon – Klinzkopf	124
45	Moezelbron – Drumont – Gustiberg	126
46	Moezelbron – Rouge Gazon – Tête des Perches	128
47	Ermensbach – Neuweiher – Tête des Perches	132
48	Lac d’Alfeld – Ballon d’Alsace, 1247 m	134
49	Masevaux – Hirtzenstein – Rossberg	136
50	Thann – Molkenrain	138
51	Wissembourg – Grand Ballon – Masevaux	140
	Register	156

Symbolen

met trein/bus bereikbaar

eetgelegenheid onderweg
geschikt voor kinderen

plaats met eetgelegenheid

hut met bediening, pension

schuilhut, schuilplaats

top

pas, col

kerk, kapel, klooster

burcht, kasteel, ruïne

uitkijktoren

grot

picknickplaats

uitkijkpunt

waterval

bron

Algemene tips

Bij het gebruik van dit gidsje

Elk van de 51 wandelingen wordt voorafgegaan door een kenschets en een samenvatting van de belangrijkste informatie: beginpunt, bereikbaarheid met openbaar vervoer, hoogteverschillen, eet- en drinkgelegenheden onderweg. Het verloop van de uitvoerig beschreven route inclusief wegpunten (zie GPS p. 9) vindt u ingetekend in een kleurig wandelkaartje op schaal 1:50.000, resp. bij langere wandelingen op schaal 1:75.000. Een hoogteprofiel laat de stijgingen en dalingen van de desbetreffende wandeling zien. In het register aan het eind van het gidsje staan alle genoemde wandeldoelen, plaatsen, beginpunten en etappedoelen vermeld. Op de achterzijde van het omslag en op de bladzijden 6, 142 en 144 informeren overzichtskaarten over de locatie van de wandelingen.

Zwaarte

De wandelingen volgen duidelijke paden, paadjes en bergpaadjes. De hellingen zijn voor een deel niet gering. In combinatie met een betrekkelijk warm klimaat, waarbij op de met onbeboste weiden bedekte bergkammen nog de blootstelling aan zon en wind komt, vergen ze een goede algemene conditie. Paadjes in plaats van paden: Het opvallendste wandeltechnische verschil tussen de Vogezen en andere middelgebergten is het feit dat de wandelroutes meestal natuurlijke rots- en wortelpaadjes volgen en niet berijdbare bosbouw- en landbouwpaden. Wie wandelingen in de Noorse fjell of in andere ruige omgevingen gewend is, kan zich dus in de Vogezen thuis voelen, maar wie daarentegen gewend is de brede paden van de Jura, het Reuzengebergte of het Duitse middelgebergte te bewandelen, moet omschakelen: wandelen in de Vogezen is niet alleen vanwege het omringende natuurschoon een zintuiglijke belevenis, maar ook vanwege de gesteldheid van de paadjes. Om de diverse vereisten beter te kunnen inschatten zijn de nummers van de wandelingen in verschillende kleuren aangegeven:

Gemakkelijk Deze wandelpaden zijn goed gemarkeerd, nergens geëxponeerd en stellen slechts geringe eisen aan de conditie. De ‘gemakkelijke’ paden kunnen bij goed weer – geen onweer, geen storm, geen sneeuw – in de regel ook door onervaren bergwandelaars zonder gevaar worden bewandeld, mits men goede wandelschoenen draagt. Ook op de ‘blauwe’ routes komen steenachtige passages en wortelpaadjes voor, voor kinderwagens zijn ze over het algemeen niet geschikt. Bij nat weer kunnen ook ‘blauwe’ paden op bepaalde punten of bepaalde stukken modderig zijn.

Topwandelingen in de Vogezen

Table des Sorcières (Hexentisch) – Brotschberg – Wuestenberg

Burchtruïnes, de klimgrot Grotte du Brotsch, prachtige uitzichtrotsen en stenen getuigen van de Keltische prehistorie (wandeling 12, 6.15 uur).

Schirmeck – Donon – Schirmeck

Aangename boswandeling naar de uitzichtrijkste rotstop van de Vosges Centrales (Centrale Vogezen; wandeling 16, 6.15 uur).

Mont Sainte-Odile (Odilienberg): rondwandeling om de mur païen (Heidenmauer)

Langs de duizenden jaren oude mur païen op de steile helling van de Mont Sainte-Odile met geweldige uitzichten (wandeling 23, 3 uur).

Col de la Schlucht – Frankenthal – Hohneck

Het gezekerde rotspaadje Sentier des Roches tussen Col de la Schlucht (Schluchtspass) en Hohneck is een van de meest veeleisende wandelroutes van de Vogezen (wandeling 38, 4 uur).

Steinbruck – Hohneck – Schiessrothried

Fantastische dal- en bergwandeling langs de te midden van rotslandschappen gelegen meren Fischbœdle, Schiessrothried en Altenweiher (wandeling 39, 7.45 uur).

Lac de Kruth-Wildenstein – Grand Ventron

Langs de met cascades bezaaide oostflank van de Grand Ventron in het ruigste bergbos-natuurreservaat van de Vogezen (wandeling 42, 5.15 uur).

Murbach – Gran Ballon (Großer Belchen) – Belchensee

Op bospaden met prachtige uitzichten naar de hoogste top van de Vogezen (wandeling 43, 8.15 uur).

Linthal – Petit Ballon – Klinzkopf

Comfortabel langs de zuidflank van de Petit Ballon (Kleiner Belchen), van de panoramische top waarvan uitzichtrijke paadjes verder naar de Klinzkopf leiden (wandeling 44, 8 uur).

Ermensbach – Neuweiher – Lac des Perches (Sternsee)

Twee van de mooiste keteldalen van de Vogezen en op de Tête des Perches (Sternseekopf) een geweldig uitzicht (wandeling 47, 5.45 uur).

Lac d'Alfeld – Ballon d'Alsace

Door een prachtige omgeving van rotsen en gemengd bos de uitzichtrijke Ballon d'Alsace (Elsässer Belchen) op, het machtige zuidelijke uiteinde van de hoofdkam van de Vogezen (wandeling 48, 5.45 uur).

Tamelijk moeilijk Deze paden zijn evenals de 'blauwe' paden goed gemarkeerd, maar omvatten tamelijk steile stukken stijgen en dalen, met hoogteverschillen tot 800 m, en volgen voor een deel smalle paadjes en bergpaadjes met veel wortels en stenen, die ervaring met wandelen in de bergen of bergbeklimmen vereisen. Enkele 'rode' wandelingen kunnen in de Vosges du Sud (zuidelijke Vogezen) met de wandelbus Navette des Crêtes worden bekort en zijn dan vaak ook voor kinderen geschikt.

Moeilijk De ervaren wandelaar, die fikse hellingen niet schuwt, zal alle voorgestelde wandelroutes niet als moeilijk, maar als een genot ervaren. In de

Vogezen zijn ook ‘moeilijke paden’ goed gemarkeerd, de moeilijkheid ervan ligt in de met wortels en rolstenen bedekte stukken, die voor een deel ook nog meer dan 800 m steil omhoog of omlaag kunnen gaan.

Moeilijke stukken: Bij enkele wandelingen waarschuwen borden voor ‘passages difficiles’. Het gaat hier in de regel om rots passages die als duizelingwekkend kunnen worden ervaren en/of een gevaar kunnen zijn voor stuntelaars en waaghalsen. Objectief vormt geen van deze plaatsen een groter probleem dan een ‘normaal’ ongezeurd pad. Klimmen en klauteren zijn niet nodig, wel – zoals altijd – voorzichtig gaan, niet alleen bij nat weer.

Uitrusting

Als er geen sneeuw ligt, kunt u volstaan met de volgende basisuitrusting: dagrugzak, kleding die tegen regen, wind, zon (hoofdbedekking) en kou beschermt, iets tegen de muggen, een kaart, proviand en drinken. Schoeisel: gezien de vele rots- en wortelpaadjes in de Vogezen verdienen stevige hoge schoenen met een schacht die de enkel omsluit en profielzolen met veel grip aanbeveling – dit is een voorwaarde om niet vermoeid te raken, niet uit te glijden op de droge rots, om u veilig te voelen in drassig terrein of op modderige paden, om niet bang te hoeven zijn om te verzwikken, kortom voor een genoeglijke wandeling.

Kaarten

De bij de diverse wandelingen afgebeelde kaarten met de ingetekende routes vormen een essentieel onderdeel van de gids. In de meeste gevallen maken de uitsneden een probleemloze oriëntatie mogelijk. De beste wandelkaarten zijn de door de Club Vosgien uitgegeven kaarten van de ‘blauwe’ serie TOP 25 (schaal 1:25.000). Ze worden regelmatig geactualiseerd. De websites van de Club Vosgien (www.club-vosgien.com) en van het IGN (www.ign.fr) bieden informatie over de kaartbladen op schaal 1:50.000 en 1:75.000.

GPS-tracks

Bij deze wandelgids kunnen op de website van Uitgeverij Elmar (www.uitgeverijelmar.nl) gratis GPS-data worden gedownload.

Alle GPS-data zijn op de pc via een digitale kaart verkregen. Uitgeverij en auteurs hebben de tracks en Wegpunten naar beste weten en met de meeste zorg gecontroleerd. Toch kunnen fouten of afwijkingen niet worden uitgesloten, bovendien kunnen de gegevens ter plaatse in de tussentijd veranderd zijn. GPS-data zijn weliswaar een uitstekende voorbereidings- en navigatiehulp, maar vereisen nog altijd een zorgvuldige planning, een eigen oriëntatievermogen en kennis van zaken bij de beoordeling van de actuele (terrein)situatie. U moet voor de oriëntatie ook nooit uitsluitend op het GPS-apparaat en de GPS-data afgaan.

Rustige bosrondwandeling over de uitzichtrijke Englishberg

Van het idyllisch gelegen bosgehucht Erckartswiller leidt deze rustige wandeling de Englishberg op, waarvan de rotsen een betoverend uitzicht op de bergen rondom La Petite Pierre (Lützelstein) bieden.

Beginpunt: Erckartswiller (229 m); parkeergelegenheid in het plaatsje aan de hoofdstraat (Rue Principale) of in het verlengde aan de oostelijke rand ervan bij de houtvesterij (Maison Forestière).

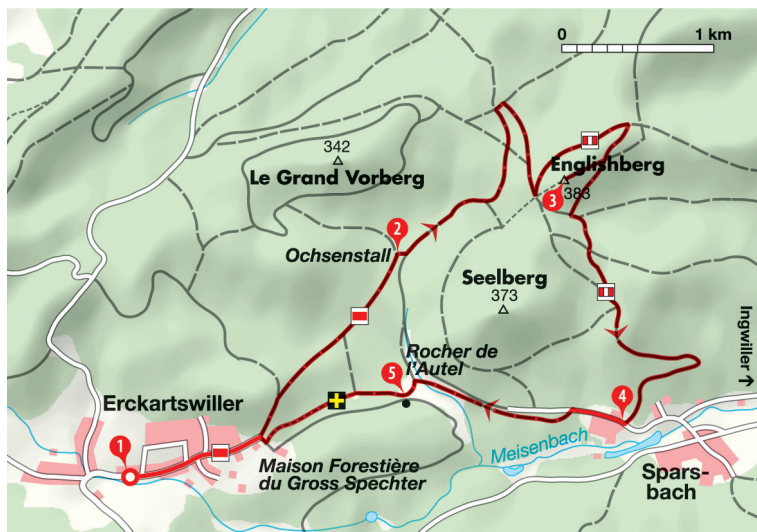
Hoogteverschil: 250 m.

Zwaarte: afwisseling van comfortabele bosbouwpaden en ruige paadjes.

Eten en drinken: Erckartswiller, Sparsbach.

Kaart: Club Vosgien, Carte N° 1/8.

In het bosgehucht **Erckartswiller (1)** leidt de rode-rechthoekmarkering van het Vogezes-kampad GR 53 op de hoofdstraat Rue Principale, een doodlopende straat, oostwaarts naar het bos, dat het op de splitsing van wandelpaden in de nabijheid van de houtvesterij bereikt. Terwijl de markering geel kruis verder richting 'Rocher de l'Autel' leidt (onze weg terug), leidt het kampad licht dalend

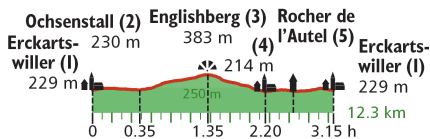

Rustpauze op de Englishberg.

linksaf naar de **Ochsenstall (2)**; de grotachtige verweringen in dit rode-zandsteenmassief zouden vroeger als veestallen hebben dienstgedaan. Van de Ochsenstall leidt de rode-rechthoekmarkering met bestemming 'Wimmenau' verder door de bossen op de helling van de Seelen- of Seelberg, totdat de markering rood-wit-rood rechtsaf takt en steil omhoog richting Englishberg leidt; zodra de markering blauw kruis opduikt, linksaf over de helling, daarna rechtsaf de rug naar de top op, waarop zich diverse uitkijkplaatsen bevinden; op een torenachtige rots van de **Englishberg (3)** staat een zitbank met uitzicht richting de Hunebourg.

Na de rustpauze leidt de markering rood-wit-rood over de met beuken begroeide zuidflank van de Englishberg naar het kerk- en molendorp **Sparsbach (4)**, waar u zich forellen en 'Flammeküche' (Tarte flambée) kunt laten smaken. Al boven het plaatsje komt u de bekende geel-kruismarkering weer tegen: ze leidt door bos naar de **Rocher de l'Autel (5)** aan de Meisenbach bij de ruïnes van de gelijknamige kleine rotsburcht. Onder de overstek van dit rotsmassief aan de voet van de Seelberg kunt u op een rustbank naar het geruis van de beek luisteren. Vanaf de altaarrots leidt de markering geel kruis door de bossen omhoog en komt kort na het passeren van de **Rehbrunel** weer op de Crête des Vosges uit: rechtdoor gaat het terug naar **Erckartswiller (1)**.

Driemerenwandeling naar de Hohneck

Deze grandioze dal- en bergwandeling verbindt de door rotslandschappen omgeven meren Fischbædle, Schiessrothried en Altenweiher met de uitzichtrijke Chaumes-bergweiden tussen de Hohneck en de Kastelberg.

Beginpunt: bushalte en parkeerplaats in het gehucht Steinabruck (492 m) in het Fechtstal boven Metzeral, de oudste gemeente in het Münsterdal.

Hoogteverschil: 1060 m.

Zwaarte: kronkelige paadjes op de flan-

ken van de Kastelberg en de Hohneck vereisen tredzekerheid en conditie.

Eten en drinken: Steinabruck, Kastelbergwasen, Le Hohneck, Schiessroth.

Kaart: Club Vosgien, Carte N° 6/8.

Van de parkeerplaats bij de Auberge de la Wormsa in **Steinabruck (1)** leidt de rode-rechthoekmarkering van het Vogezen-kampad GR 5 omhoog in de weiden van het Fechtstal, gaat rechtsaf over op het westelijke pad in het door gletsjers uitgesleten **Wormsa-dal** en volgt een paadje omhoog naar het **Lac**

Het Lac de Schiessrothried en de gelijknamige ferme auberge links boven op de helling, gezien vanaf de Petit Hohneck.

du Fischbædle (2), een door bossen en rotsen omkaderd bergmeertje, dat in de 18e eeuw tot de visvijver werd opgestuwd. Van het meer leidt de markering blauw kruis op bospaadjes omhoog naar de splitsing **Kerbholz (3)**, waar een doorsteek naar de Kastelbergwasen bestaat, en daalt na een kort eindje langs de rand van de uitzichtrijke bergweiden in het bos af naar het met sagen omgeven **Lac d'Altenweiher (4)**, op de bodem waarvan onmetelijke schatten zouden liggen, waaronder een gouden wagen die aan diegene toebehoort die hem zwijgend enkele passen ver kan voorttrekken. Kort voor de stuwdam leidt de markering geel kruis rechtsaf omhoog door het Kastelbergwald naar de uitzichtrijk gelegen Ferme Auberge **Kastelbergwasen (5)** en eveneens uitzichtrijk naar de **Hohneck (6)**; panorama-oriëntatietafel, horeca). Van de Hohneck leidt de rode-rechthoekmarkering van het Vogezen-kampad met mooie vergezichten naar de **Col du Schaeferthal (7)** en daalt af richting **Ferme-Auberge du Schiessroth (8)**; kort tevoren takt ze op een kronkelpaadje in het bos af omlaag naar het **Lac de Schiessrothried (9)**. Van dit bergmeertje, dat door een 150 m lange dam wordt gestuwd, gaat het omlaag naar het bekende **Lac du Fischbædle (2)** en op de linkerhelling van het Wormsa-dal terug naar **Steinabruck (1)**.

